EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2017 05 22
COM(2017) 521 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2017 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Portugalijos stabilumo programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2017 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Portugalijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją[3],

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas[4],

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą[5], kuria pradedamas 2017 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2017 m. kovo 9–10 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą[6], kurioje Portugalija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos

1 OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
2 OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
3 COM(2017) 521 final.
4 P8_ TA(2017)0038, P8_ TA(2017)0039 ir P8_ TA(2017)0040.
5 COM(2016) 725 *final*.
6 COM(2016) 728 *final*.

ekonominės politikos. Tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2017 m. kovo 9–10 d., o Taryba ją priėmė kovo 21 d.[7];

(2) kaip šalis, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Portugalija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;

(3) 2017 m. vasario 22 d. paskelbta 2017 m. Portugalijos ataskaita[8]. Joje įvertinta Portugalijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2016 m. liepos 12 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Portugalijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2017 m. vasario 22 d.[9]. Komisijos analizė leidžia daryti išvadą, kad Portugalijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma daug susikaupusių grynųjų išorės įsipareigojimų, valstybės ir privačiojo sektoriaus skola ir didelė neveiksnių paskolų dalis lemia pažeidžiamumą esant dideliam, bet mažėjančiam nedarbui ir lėtam našumo augimui. Dėl įsisenėjusių trukdžių ir nelankstumo produktų ir darbo rinkose kartu su išorės disbalansu potencialus augimas mažesnis nei prieš krizę. Einamosios sąskaitos balansas šiek tiek pagerėjo, nors didesniam grynųjų išorės įsipareigojimų koregavimui užtikrinti reikia papildomų pastangų. Per keletą pastarųjų metų gerokai pasikoregavusios vienetui tenkančios darbo sąnaudos dėl vangaus našumo augimo ir didėjančio darbo užmokesčio pradėjo augti. Turint omenyje likusius įsiskolinimo mažinimo poreikius, privačiojo sektoriaus skola mažėja, o valdžios sektoriaus skola stabilizavosi. Susikaupusių neveiksnių paskolų dalis tebėra didelė, o kartu su mažu pelningumu ir palyginti menkais kapitalo rezervais ji kelia riziką bankų balansams. Darbo rinkos sąlygos pagerėjo, bet jaunimo ir ilgalaikio nedarbo lygis tebėra aukštas, o laikinų darbuotojų dalis – didelė;

(4) 2017 m. balandžio 28 d. Portugalija pateikė 2017 m. nacionalinę reformų programą ir 2017 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu. Portugalijos nacionalinė reformų programa apima tiek trumpojo, tiek vidutinio laikotarpio įsipareigojimus. Konkrečiai, ji apima viešųjų finansų valdymo ir verslo aplinkos gerinimo ir įmonių skolos mažinimo priemones. Ja įsipareigojama vykdyti didelio užmojo reformas, kuriomis siekiama modernizuoti viešąjį administravimą, padidinti socialinę apsaugą, pakelti darbo jėgos kvalifikacijos lygį ir pagerinti valstybės įmonių valdymą. Be to, ji apima 2017 m. šalies ataskaitoje ir euro zonai skirtoje rekomendacijoje nurodytus uždavinius, įskaitant poreikį suteikti naują postūmį investicijoms ir užtikrinti valstybės finansų tvarumą. Jeigu šios priemonės būtų visapusiškai įgyvendintos iki nurodytų terminų, jos padėtų spręsti Portugalijos makroekonominio disbalanso problemą ir įgyvendinti šaliai skirtas rekomendacijas. Remdamasi Portugalijos politikos įsipareigojimų vertinimu, Komisija patvirtina ankstesnį vertinimą, kad šiuo etapu nėra pagrindo imtis tolesnių veiksmų pagal makroekonominio disbalanso procedūrą. Politikos reformų darbotvarkės įgyvendinimas bus atidžiai stebimas vykdant specialią stebėseną;

---

7 2017/C92/01.
8 SWD(2017) 87 *final*.
9 COM(2017) 90 *final*.

(5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant valstybių narių 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) programas. Kaip numatyta ESI fondus reglamentuojančiuose teisės aktuose[10], Komisija, jei tai būtina atitinkamų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimui paremti, gali paprašyti valstybes nares peržiūrėti ir pakeisti savo susijusias ESI fondų programas. Komisija pateikė išsamių šių taisyklių taikymo gairių[11];

(6) nutraukus perviršinio deficito procedūrą, Portugalijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2017 m. stabilumo programoje Portugalija planuoja užtikrinti 1,5 % BVP ir 1,0 % BVP nominalų deficitą atitinkamai 2017 ir 2018 m. ir tolesnį pagerėjimą iki 0,4 % BVP pertekliaus 2020 m. Nustatant tuos planuojamus dydžius į galimą bankų paramos priemonių[12] poveikį deficito padidėjimui neatsižvelgta. Vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą – 0,25 % BVP struktūrinį perteklių – planuojama pasiekti iki 2021 m. Pagal stabilumo programą numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos su BVP santykis sieks 127,9 % 2017 m. ir 124,2 % 2018 m., o vėliau – 117,6 % 2020 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas 2017 m., bet palankus vėlesniais metais. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2017 m. ir vėliau, nėra pakankamai konkretizuotos;

(7) 2016 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Portugalijai 2017 m. užtikrinti bent 0,6 % BVP metinį fiskalinį koregavimą siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Remiantis Komisijos 2017 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2017 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta;

(8) atsižvelgiant į fiskalinę Portugalijos padėtį ir visų pirma jos skolos dydį, numatoma, kad 2018 m. šalis toliau vykdys koregavimą siekdama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo – 0,25 % BVP struktūrinio pertekliaus. Pagal bendrai sutartą koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paktą tas koregavimas reiškia reikalavimą, kad grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų[13] nominalus augimas neviršytų 0,1 %. Tai atitiktų bent 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2018 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Prognozuojama, kad 2017 ir 2018 m. Portugalija *prima facie* nesilaikys pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2017 m. reikės papildomų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Tačiau, kaip numatyta Reglamente (EB) Nr. 1466/97, vertinant biudžeto planus ir rezultatus, reikėtų atsižvelgti į valstybės narės biudžeto balansą pagal ciklo sąlygas. Kaip primenama Komisijos komunikate, kuris pridedamas prie šių konkrečioms šalims

---

10 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320), 23 straipsnis.

11 COM(2014) 494 *final*.

12 2017 m. kovo 10 d. Komisijos sprendimas SA.47178 – Portugalija – „Caixa Geral de Depósitos, S.A.“ rekapitalizavimas.

13 Grynąsias valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per 4 metų laikotarpį. Diskrecinės pajamų priemonės ar teisės aktais nustatytas pajamų didinimas įskaičiuotas. Vienkartinės tiek pajamų, tiek išlaidų priemonės pasidengia tarpusavyje.

skirtų rekomendacijų, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padeda ir stiprinti vykstantį atsigavimą, ir užtikrinti Portugalijos viešųjų finansų tvarumą. Atsižvelgdama į tai ir į Portugalijos ciklinę padėtį, Komisija ketina pasinaudoti taikytina diskrecijos riba;

(9) patikimas biudžeto konsolidavimas priklauso nuo to, ar bus laiku ir griežtai įgyvendintas naujas biudžeto sistemos įstatymas, peržiūrėtos ir racionalizuotos viešosios išlaidos ir toliau gerinamas pajamų surinkimas. Portugalija pradėjo išlaidų peržiūrą, daugiausia grindžiamą efektyvumo priemonėmis, kurios susijusios su sveikatos ir švietimo ministerijomis, valstybės įmonėmis ir (centralizuotais) viešaisiais pirkimais ir nekilnojamojo turto valdymu. Tačiau ši išlaidų peržiūra nėra visapusiška, nes ji apima tik centrinę valdžią ir per ją daugiausia dėmesio skiriama efektyvumui didinti racionalizuojant paslaugas. Sveikatos priežiūros sektoriuje Vyriausybė patvirtino priemones, skirtas ligų prevencijai ir visuomenės sveikatos politikai skatinti. Be to, imtasi keleto priemonių sveikatos priežiūros sektoriaus efektyvumui ir tvarumui didinti, pvz., centralizuojant viešuosius pirkimus arba plačiau naudojant generinius vaistus. Vis dėlto, toliau vykdant ligoninių reformą, ligoninių biudžeto planavimas ir vykdymas tebelieka svarbus klausimas. Pavėluoti mokėjimai (įsiskolinimai) toliau didėja ir rodo apskaitos kontrolės mechanizmų ir valdymo praktikos trūkumus. Mažinti įsiskolinimus ir pagerinti šio sektoriaus efektyvumą ir kokybę galėtų padėti tikslaus ir subalansuoto biudžeto sudarymas, geresnė kontrolė ir veiksmingas Įsipareigojimų kontrolės įstatymo vykdymo užtikrinimas. Riziką fiskaliniam tvarumui vis dar kelia didelės ir didėjančios su visuomenės senėjimu susijusios sąnaudos. Numatoma, kad vidutiniu laikotarpiu didesnė fiskalinė rizika daugiausia bus susijusi su pensijų finansavimo sąnaudomis. Ilgalaikė fiskalinė rizika šalyje vertinama kaip maža – taip yra daugiausia dėl pensijų reformų vykdymo ir nesikeičiančios politikos scenarijaus taikymo ir dėl to, kad pensijų sistemos priklausomybė nuo biudžeto pervedimų dar labiau sumažėjo. Dar ne iki galo išspręstas valstybės įmonių restruktūrizavimo siekiant užtikrinti jų fiskalinį tvarumą klausimas. Finansų ministerijos Stebėsenos padalinio prižiūrimų valstybės įmonių bendras įsiskolinimo lygis antrąjį 2016 m. ketvirtį sudarė 32 mlrd. EUR. Sistema su nustatytais valstybės įmonių finansinio tvarumo garantavimo tikslais galėtų padėti sumažinti jų priklausomybę nuo pervedimų iš valstybės biudžeto ir spręsti didelės susikaupusios skolos problemą;

(10) 2016 m. tęsėsi Portugalijos darbo rinkos atsigavimas: tolygiai gerėjo darbo rinkos rodikliai ir visų pirma sumažėjo nedarbo lygis. Nemaža naujai sukurtų darbo vietų dalis apima įdarbinimą pagal neterminuotąsias sutartis. Vis dėlto laikinų sutarčių sankaupa yra didelė ir nesikeičia. Didelė darbo rinkos segmentacija neigiamai veikia darbuotojų, ypač jaunų, karjeros perspektyvas ir pajamas. 2017 m. sausio mėn. Portugalija siekdama skatinti darbuotojus įdarbinti pagal neterminuotąsias sutartis pakeitė užimtumo rėmimo programą. Vis dėlto planuotas jos poveikis segmentacijos mažinimui atrodo ribotas, nes programa turėtų būti taikoma palyginti nedaugeliui. Nors naujausiomis darbo rinkos reformomis pagerintos paskatos kurti darbo vietas, nuo darbuotojų įdarbinimo pagal neterminuotąsias sutartis įmones vis dar gali atgrasyti kai kurie teisinės sistemos aspektai. Visų pirma darbdaviams gresia didelės ir neapibrėžtos sąnaudos, susijusios su pavienių nuolatinių darbuotojų atleidimu iš darbo. Tai iš dalies susiję su galimybe, kad nesąžiningai atleistas darbuotojas gali būti grąžintas į darbą, ir su teisinių procedūrų neefektyvumu;

(11) nuo 2014 m. sumažėjus nedarbui, absoliutus ilgalaikių bedarbių skaičius taip pat mažėja. Vis dėlto metus ar daugiau darbo neturėjo daugiau kaip pusė bedarbių ir ši dalis ekonomikai atsigaunant nemažėja. Dėl aukšto ilgalaikio ir jaunimo nedarbo lygio didėja rizika, kad bedarbiai atitrūks nuo darbo rinkos ir laipsniškai praras įgūdžius bei įsidarbinimo galimybes, o tai neigiamai veiks ir potencialų augimą. Nors vis dar didelis, jaunimo nedarbas mažėja, per keletą ankstesnių metų ėmusis įvairių priemonių, įskaitant informavimo priemonių taikymą pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą. Taip iš dalies galima paaiškinti, kodėl nesimokančių ir nedirbančių jaunuolių dalis yra mažesnė už ES vidurkį. Portugalija taip pat imasi priemonių aktyviai darbo rinkos politikai racionalizuoti ir jaunimo nedarbo klausimui spręsti. Tarp jų – įdarbinimo paskatų (socialinio draudimo lengvatų), kuriomis siekiama skatinti pagal neterminuotąsias sutartis įdarbinti jaunimą ir ilgalaikius bedarbius, nustatymas 2017 m. balandžio mėn. Tačiau, siekiant užtikrinti veiksmingą ilgalaikių bedarbių aktyvumo skatinimą, itin svarbu, kad viešosios užimtumo tarnybos veiksmingai bendradarbiautų su socialinėmis tarnybomis ir geriau identifikuotų ir tenkintų šios grupės poreikius. Svarbus žingsnis šia kryptimi būtų vieno langelio principu veikiančių užimtumo taškų sukūrimas, kaip skelbta;

(12) laikydamasi paskelbto grafiko, trečius metus iš eilės 2017 m. Vyriausybė padidino minimalųjį darbo užmokestį. Įteisinus paskutinį padidinimą, viršijantį numatomą infliaciją ir vidutinį našumo padidėjimą, minimalusis darbo užmokestis turėtų būti privalomas vis didesnei darbdavių daliai, kuri 2016 m. jau sudarė penktadalį visų darbdavių. Minimaliojo darbo užmokesčio padidinimas padeda mažinti didelį dirbančiųjų skurdą ir gali turėti teigiamą poveikį bendrai paklausai. Tačiau jis gali lemti darbuotojų, visų pirma žemos kvalifikacijos, užimtumo riziką. Ši rizika dabartinėmis atsigavimo aplinkybėmis nepasireiškė, bet į ją reikės atsižvelgti ateityje. Minimaliojo darbo užmokesčio pakeitimų poveikį Vyriausybė stebi rengdama ketvirčio ataskaitas, o šios vėliau skelbiamos ir aptariamos su socialiniais partneriais;

(13) kaip rodo naujausi PISA rezultatai, labai pagerėjo Portugalijos mokyklinio ugdymo rezultatai. Vis dėlto šalis tebėra tarp EBPO šalių, kuriose kurso kartojimo rodikliai didžiausi, o dėl to praktikoje išauga mokyklos nebaigimo rizika ir daromas didelis poveikis švietimo sąnaudoms. Bendras darbo jėgos kvalifikacijos lygis tebėra vienas žemiausių Europoje ir mažina šalies inovacijų diegimo potencialą ir konkurencingumą. Be to, darbo jėgos kvalifikacijos kėlimo kliūtis tebėra skaitmeniniai įgūdžiai. Skaitmeninių įgūdžių neturi apie 22 % Portugalijos darbo jėgos (daugiausia dėl to, kad tie žmonės reguliariai nesinaudoja internetu) – šis rodiklis beveik du kartus viršija ES vidurkį. Suaugusiųjų švietimui skatinti Vyriausybė ėmėsi veiksmų: sukurti centrai „Qualifica“ ir vadinamieji pasai. Kad jie būtų veiksmingi, bus labai svarbu, kad jie teiktų kokybiškų galimybių kelti ir keisti darbuotojų kvalifikaciją pagal darbo rinkos poreikius. Be to, Vyriausybė ėmėsi įvairių aukštojo mokslo įstaigų ir verslo sektoriaus bendradarbiavimo rėmimo priemonių, visų pirma susijusių su jų mokslinių tyrimų rezultatais ir veikla. Vis dėlto universitetų struktūros turėtų prisitaikyti, kad padėtų įgyvendinti šį bendradarbiavimą;

(14) bankų sektorių slegia didelė įmonių neveiksnių paskolų sankaupa, mažas pelningumas, valstybės skolos rizikos grėsmė ir menki kapitalo rezervai. Bankų sektoriaus pelningumas mažėja dėl turto kokybės pablogėjimo, visų pirma įmonių sektoriuje. Tai yra vienas iš veiksnių, šalia menkų kapitalo rezervų, kurie trukdo našiai paskirstyti kreditus ir investicijas. Neveiksnių paskolų dalis tebėra didelė

(20,1 %, palyginti su 19,6 % 2015 m. pabaigoje) ir kai kuriuose ekonomikos sektoriuose, visų pirma statybos ir nekilnojamojo turto sektoriuose veikiančių įmonių, vis dar didėja. Pastaruoju metu imtasi tam tikrų veiksmų didelės neveiksnių paskolų sankaupos problemai spręsti. Tačiau, siekiant užtikrinti, kad būtų labai sumažinta nuvertėjusių skolos priemonių sankaupa, vis dar reikia visapusiškos strategijos, be kita ko, reikia stiprinti antrines rinkas, kad būtų sudarytos sąlygos bankams parduoti savo probleminių portfelių dalis;

(15) kreditavimo sąlygos pagal paklausą ir pasiūlą laipsniškai gerėjo, bet galimybės gauti finansavimą vis dar kelia didelį susirūpinimą MVĮ. Portugalijos MVĮ, kurios negavo visos prašytos paskolų sumos, procentinė dalis 2016 m. išaugo nuo 34 % iki 42 %, o ES vidurkis sumažėjo iki 30 %. Tvirtą augimo potencialą turinčioms novatoriškoms ir konkurencingoms įmonėms būtų naudingos geresnės galimybės gauti kapitalo. Dėl to sumažėtų jų priklausomybė nuo skolos finansavimo ir pagerėtų jų galimybės gauti finansavimą, o tai savo ruožtu padėtų joms plėsti veiklą ir ją vykdyti tarptautiniu mastu. Kapitalo kainos skirtumas investicijas finansuojant per paskolas ir nuosavą kapitalą 2016 m. buvo penktas pagal dydį ES ir gerokai viršija ES vidurkį. Nors skolos finansavimo paskatos dėl mokesčių režimo pakeitimų sumažėjo, dar per anksti spręsti, ar jie paveiks palyginti didelį įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą, susijusį su pelno apmokestinimu. 2016 m. liepos mėn. valdžios institucijos pradėjo programą *Capitalizar*, kuria daugiausia skatinamos privačiosios investicijos. Programa nustatomos MVĮ skirtos naujos kredito linijos, sukuriami specializuoti fondai, kurie dalyvaus skiriant privačiąsias investicijas, ir atliekami mokesčių režimo pakeitimai investicijoms remti. Kartu Vyriausybė nustatė kitą programą (*Programa Semente*), kuria siekiama teikti finansavimą pradedančiosioms ir mažosioms įmonėms ankstyvaisiais jų veiklos etapais (parengiamojo etapo kapitalą). Programa padės joms pritraukti nuosavo kapitalo finansavimą, nes pagal ją atskiriems investuotojams, įsigyjantiems tokių įmonių naujų akcijų, mažiausiai 2 metams siūlomos mokesčių lengvatos. Vykdant abi programas, jei jos bus visapusiškai ir greitai įgyvendintos, tikimasi pagerinti įmonių finansavimo sąlygas Portugalijoje;

(16) 2017 m. sausio mėn. priemonių, kuriomis būtų šalinamos kliūtys paslaugų rinkose, rinkinyje[14] Komisija visoms valstybėms narėms pateikė gaires dėl nacionalinių reformų poreikių, susijusių su profesinių paslaugų, turinčių didelį augimo ir darbo vietų kūrimo potencialą, reglamentavimu. Rekomendacijose dėl reformų aptariama daug įvairių reikalavimų ir tai daroma atliekant lyginamąją analizę pagal pastarųjų trejų metų tarpusavio vertinimo valstybėse narėse tikslus ir nuveiktą darbą. Portugalija aktyviai dalyvavo atliekant šį vertinimą. Nacionaliniame veiksmų plane Portugalija paaiškina, kad artimiausiu metu reglamentuojamųjų profesijų srityje, kurioje nuo 2011 m. vyko didelės reformos ir peržiūra, didelių pakeitimų neturėtų būti. Komisijos pateiktos gairės papildo Europos semestro vertinimus, nes jomis konkrečiai aptariami toms profesijoms taikomi reikalavimai. Norint teikti paslaugas keliuose sektoriuose yra didelių reglamentavimo ir administracinių kliūčių. Reformos, kurios skirtos statybos ir labiausiai ribojamų verslo paslaugų, įskaitant reglamentuojamąsias profesijas, sektoriams ir dėl kurių susitarta vykdant finansinės pagalbos programą, yra arba sustabdytos, arba atšauktos. Tam tikras profesijas reglamentuojantys įgyvendinamieji teisės aktai pagal šių profesijų atvėrimą konkurencijai yra mažesnio užmojo negu pagrindų teisės aktai. Taip pat kelia

[14] COM(2016) 820 *final*, COM(2016) 821 *final*, COM(2016) 822 *final*, COM(2016) 823 *final*, COM(2016) 824 *final*.

susirūpinimą jų tiesioginis arba netiesioginis poveikis, dėl kurio ribojama konkurencija profesinių paslaugų rinkoje;

(17) Portugalijos viešojo administravimo efektyvumo ir skaidrumo lygis tebėra žemas. Konkurencija vykdant viešuosius pirkimus išlieka ribota. Nepaisant pažangos, vis dar yra trūkumų, susijusių su viešųjų pirkimų duomenų ir procedūrų skaidrumu ir patikimumu. Koncesijos sutarčių ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių skaidrumas vis dar per mažas, nes perkančiosioms organizacijoms trūksta reikiamų žinių sudėtingoms sutartims valdyti. Tiesioginio viešųjų pirkimų sutarčių skyrimo atvejų tebėra daug. Procedūrų reforma vėluoja dėl administracinės naštos ir vienodos įgyvendinimo visoje šalyje praktikos nebuvimo. Nepaisant tam tikros pažangos, vėluojama supaprastinti vietos ir centrines administracines procedūras to beveik nekoordinuojant tarp skirtingų viešojo administravimo lygmenų. Portugalijos valdžios institucijos patvirtino naują supaprastinimo programą SIMPLEX+. Ji apima gana didelio užmojo priemonių piliečiams ir įmonėms rinkinį. Šios priemonės yra daug žadančios ir rinkinį SIMPLEX+ reikia kuo greičiau įgyvendinti, kad programa galėtų duoti rezultatų. Šiuo metu pradedama įgyvendinti daugelį įmonėms svarbių rinkinio priemonių. Portugalijos teisingumo sistemos veikimo rodikliai vis dar atsilieka nuo ES vidurkio. Portugalijos rodikliai, susiję su civilinių, komercinių ir mokestinių ginčų sprendimo efektyvumu, tebėra prasti. Tai daro neigiamą poveikį verslo dinamikai ir tiesioginių užsienio investicijų pritraukimui. Mokesčių bylų ir administracinių teismų efektyvumas pagal priimamus sprendimus tebėra spręstina problema, o procedūros vis dar trunka per ilgai. Su nemokumu susijusių teismo procedūrų užbaigimas vis dar užima iki 40 mėnesių, todėl kyla abejonių dėl sistemų SIREVE efektyvumo;

(18) didindama skaidrumą ir kovodama su korupcija viešojo administravimo srityje Portugalija daro pažangą, bet visa apimančios strategijos nėra. Atrodo, kad kova su korupcija iš tiesų tapo nacionalinės prokuratūros prioritetu, taip pat įdiegti efektyvesni bylų ir išteklių valdymo procesai. Tačiau dar neaišku, ar dėl to padaugės galutinių apkaltinamųjų nuosprendžių aukšto lygio korupcijos bylose ir ar bus taikomos labiau atgrasomos nuobaudos. Kalbant apie prevenciją, kiekvienos viešosios įstaigos rengiami korupcijos prevencijos planai iki šiol buvo iš esmės formalumas. Jie nėra visiškai pritaikyti kiekvienai organizacijai ir jų nepapildo tinkama stebėsena;

(19) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Portugalijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2017 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Portugalija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Portugalijos politikai, bet ir tai, kaip jais laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą;

(20) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo stabilumo programą, o jos nuomonė[15] pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(21) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose,

[15] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Portugalijai 2017–2018 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad perviršinis deficitas būtų panaikintas tvariai. Fiskalinę politiką vykdyti vadovaujantis Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies reikalavimais, o tai reiškia, kad 2018 m. reikės didelių fiskalinių pastangų. Imantis politikos veiksmų, atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padeda ir stiprinti vykstantį atsigavimą, ir užtikrinti Portugalijos viešųjų finansų tvarumą. Dėti daugiau pastangų, kad būtų užbaigta išsami išlaidų peržiūra visais viešojo administravimo lygmenimis. Stiprinti išlaidų kontrolę, išlaidų efektyvumą ir tinkamą biudžeto sudarymą, visų pirma sveikatos priežiūros sektoriuje, daugiausia dėmesio skiriant įsiskolinimų mažinimui ligoninėse, taip pat užtikrinti pensijų sistemos tvarumą. Valstybės įmonių finansiniam tvarumui padidinti iki 2018 m. biudžeto tvirtinimo nustatyti atskirų sektorių efektyvumo tikslus, taip pagerinant bendras grynąsias valstybės įmonių pajamas ir sumažinant naštą valstybės biudžetui.

2. Skatinti (be kita ko, peržiūrint teisinę sistemą) įdarbinimą pagal neterminuotąsias sutartis. Užtikrinti veiksmingą ilgalaikių bedarbių aktyvumo skatinimą. Kartu su socialiniais partneriais užtikrinti, kad minimaliojo darbo užmokesčio pakeitimai nepakenktų žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumui.

3. Dėti daugiau pastangų, kad būtų sutvarkyti kredito įstaigų balansai, įgyvendinant visapusišką strategiją, skirtą neveiksnių paskolų problemai spręsti, ir, be kita ko, stiprinant antrines nuvertėjusio turto rinkas. Pagerinti galimybes gauti kapitalo, visų pirma pradedančiosioms ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms.

4. Įgyvendinti veiksmų planą siekiant toliau mažinti administracinę naštą ir pašalinti reglamentavimo kliūtis statybos ir verslo paslaugų sektoriuose iki 2017 m. pabaigos. Padidinti nemokumo ir mokesčių procedūrų efektyvumą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas